

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Природоохоронні технології

назва навчальної дисципліни

обов'язкова професійна

обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова

за освітньо-професійною програмою «Екологічна безпека»

назва освітньої програми

підготовки магістра

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 10 «Природничі науки»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 101 «Екологія»

код та найменування спеціальності

Рекомендовано кафедрою охорони пра-

ці та техногенно-екологічної безпеки

(назва кафедри)

на 2023 – 2024 навчальний рік.

Протокол від 28 серпня 2023 року

№ 2

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Природоохоронні технології»

(назва навчальної дисципліни)

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Вивчення освітнього компоненту «Природоохоронні технології» передбачає розкриття таких проблемних питань сьогодення, як:

- природна та техногенна небезпеки країни;
- шляхи відновлення довкілля внаслідок військових дій;
- ефективне застосування маловідходних та безвідходних технологій;
- вибір технологій захисту довкілля в умовах потужних екологічних наслідків та виникнення надзвичайних ситуацій та інші.

Внаслідок вивчення даного освітнього компоненту передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки матеріалу компонента із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах сучасної екології, що є дуже важливим для фахівця екологічної безпеки.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Артем'єв Сергій Робленович, завідувач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, к.т.н., доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 301, 304. Телефон (робочий) – (057) 707-34-46.
E-mail	arctic2667@gmail.com
Наукові інтереси	Екологічна безпека військ. Екологія надзвичайних ситуацій. Технологічні процеси виробництва та переробки. Процеси фіторемідації.
Професійні здібності	Здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на здобувачів вищої освіти; здатність організувати колектив на якісне навчання; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з життям; педагогічна вимогливість; концентрація уваги на головному.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Відпрацювання наукових статей, тез та патентних розробок за напрямками техногенних небезпек та захисту навколишнього середовища від різних видів забруднень, у т.ч. під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття за освітнім компонентом «Природоохоронні технології» проводяться відповідно до розкладу занять. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00 у

кабінеті № 301 або 304. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується з викладачем окремо.

Мета вивчення дисципліни: зазначений освітній компонент займає важливе місце в освітньо-професійній програмі «Екологічна безпека», оскільки призначений для підготовки сучасних фахівців екологічної безпеки, які мають володіти компетентностями, потрібними для створення і підтримання безпечного стану навколишнього природного середовища, що у сучасних умовах є питанням вельми важливим та актуальним.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна, вечірня)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	Обов'язкова професійна
Навчальний рік	2023-2024
Семестр	1-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):	
- лекції	10
- практичні заняття	10
- семінарські заняття	10
- лабораторні заняття	–
- курсовий проєкт (робота)	–
- інші види занять	–
- самостійна робота	60
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	доповіді, презентації та тези доповідей, розрахунки
Форми підсумкового контролю	
курсова робота (курсний проєкт), диференційний залік, іспит)	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення освітнього компоненту відсутні.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екологічна безпека»
(назва)

вивчення освітнього компонента повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проєктів в умовах суперечливих вимог	ПРН 04
Уміти спілкуватися іноземною мовою в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності	ПРН07
Уміти доносити зрозуміло і неоднозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу	ПРН08
Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	ПРН09
Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища	ПРН10
Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля	ПРН11
Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища	ПРН12
Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля	ПРН13
Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах	ПРН14
Володіти основами еколого-інженерного проектування та еколого-експертної оцінки впливу на довкілля	ПРН20
Уміння обирати оптимальну технологію захисту довкілля в умовах надзвичайних ситуацій, в тому числі, що спричинені військовими діями	ПРН22
Дисциплінарні результати навчання	<i>аббревіатура</i>
Вміти проводити фрагменти заняття за тематикою освітнього компонента	<i>ДРН1</i>
Вміти відпрацьовувати тези доповідей на конференціях відповідно до встановлених вимог за тематикою освітнього компонента	<i>ДРН2</i>
Знати алгоритм дій щодо ліквідації наслідків аварій (катастроф) на ПНО	<i>ДРН3</i>

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні, спеціальні (предметні) та спеціальні (фахові))	СК
Здатність розробляти та управляти проєктами	ЗК04
Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців	СК13
Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог	СК15
Здатність самостійно розробляти екологічні проєкти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей	СК17
Здатність самостійно обирати та застосовувати технології захисту довкілля, в тому числі, з урахуванням наслідків військових дій	СК20
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Здатність проводити типові розрахунки з ліквідації наслідків аварій (катастроф) на ПНО	<i>ОКДІ</i>

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1. Природоохоронні проєкти. Принципи управління природоохоронними проєктами. Природоохоронні проєкти та технології під час військових дій та в умовах виникнення надзвичайних ситуацій.

Тема 1. Природоохоронні проєкти. Принципи управління природоохоронними проєктами.

Вступ. Маловідходні та безвідходні технології у природоохоронних технологіях. Методи захисту навколишнього середовища. **Показники економічної і соціальної ефективності втілення природоохоронних заходів та проєктів.** Принципи управління соціально-значущими природоохоронними проєктами, вибір оптимальних технологій захисту довкілля. **Управління природоохоронною діяльністю, вплив на ландшафтне різноманіття.** Функції управління у природоохоронній сфері.

Тема 2. Природоохоронні проєкти та технології під час військових дій та в умовах виникнення надзвичайних екологічних ситуацій.

Екологічні наслідки військових дій. Досвід впливу військових конфліктів та війн на стан довкілля. **Сучасні екологічні проєкти та програми в контексті агресії РФ в Україні.** Механізм розробки екологічних програм та основні сучасні природоохоронні проєкти в Україні, у т.ч. в умовах суперечливих вимог. Відпрацювання тез за проблематикою тем освітнього компоненту (іноземною мовою). Алгоритм дій щодо ліквідації наслідків аварій (катастроф) на ПНО та прийняття рішень у складних умовах. Еколого-експертна оці-

нка впливу на довкілля. Типові розрахунки з ліквідації наслідків аварій (катастроф) на ПНО. МК-1. Іспит.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма						
	Кількість годин						
	усього	у тому числі					
лекції		семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль	
1-й семестр							
Модуль 1. Природоохоронні проекти. Принципи управління природоохоронними проектами. Природоохоронні проекти та технології під час військових дій та в умовах виникнення надзвичайних ситуацій.							
Тема 1. Природоохоронні проекти. Принципи управління природоохоронними проектами.	39	6	6	–	–	27	
Тема 2. Природоохоронні проекти та технології під час військових дій та в умовах виникнення надзвичайних ситуацій.	49	4	4	8	–	33	МК-1
Підсумкова модульна (контрольна) робота	2			2			
Разом за модулем 1	90	10	10	10	–	60	МК-1
РАЗОМ:	90	10	10	10	–	60	МК-1

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Відпрацювання тез за проблематикою тем освітнього компоненту (іноземною мовою)	2
2.	Алгоритм дій щодо ліквідації наслідків аварій (катаст-	2

	роф) на ПНО та прийняття рішень у складних умовах	
3.	Типові розрахунки з ліквідації наслідків аварій (катастроф) на ПНО	2
4.	Еколого-експертна оцінка впливу на довкілля	2
5.	Модульний контроль	2
Разом:		10

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методи захисту навколишнього середовища.	2
2.	Принципи управління соціально-значущими природоохоронними проєктами, вибір оптимальних технологій захисту довкілля.	2
3.	Функції управління у природоохоронній сфері.	2
4.	Досвід впливу військових конфліктів та війн на стан довкілля.	2
5.	Механізм розробки екологічних програм та основні сучасні природоохоронні проєкти в Україні, у т.ч. в умовах суперечливих вимог.	2
Разом:		10

Теми лабораторних занять (не передбачено)

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (за наявності)

За освітнім компонентом «Природоохоронні технології» у якості виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти запропоновано виконання доповідей та відпрацювання презентацій за темами, які заплановано для обговорення на семінарських заняттях. У подальшому дані доповіді трансформуються у тези доповідей, які будуть розмішуватися у збірниках тез науково-практичних конференцій. Вимоги щодо оформлення доповідей – відповідно до вказівок керівника занять. Вимоги щодо оформлення тез – відповідно до вимог, які встановлено організаторами конференції (інформаційний лист). Також під час проведення методичного заняття звітним документом є презентація фрагменту проведення заняття. Під час проведення практичних занять формою індивідуального завдання є звітні дані проведення розрахунків за визначеним варіантом. Критерії оцінювання розрахунків зазначені в критеріях оцінювання практичних занять. Тематика доповідей зазначена у завданнях на семінарські заняття (складова методичної розробки).

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення освітнього компонента «Природоохоронні технології» реалізу-

ється в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань (якщо є), консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

Під час викладання зазначеного освітнього компонента використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практичні розрахунки, написання тез доповідей);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; дедуктивний;

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; інтерактивні методи;

- елементи наукової роботи;

- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час вивчення освітнього компоненту «Природоохоронні технології» є:

- доповіді на семінарських заняттях (презентаційні матеріали, тексти доповідей та виступів, відеороліки);

- виконання розрахункових завдань за визначеними індивідуальними варіантами (результати розрахунків);

- відпрацювання тез участі у науково-практичних конференціях (індивідуальні завдання);

- презентаційні матеріали проведення методичного заняття;

- іспит (відповідно до питань білетів, відповіді на питання).

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за освітнім компонентом здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі:

Вхідний контроль – застосовується на початку вивчення освітнього компонента з метою визначення початкового рівня підготовки тих, хто навчається.

Поточний контроль засвоєння вивченого матеріалу здійснюється на кожному семінарському та практичному занятті. Він призначений для перевірки якості засвоєння попередньо викладеного навчального матеріалу, стимулювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

– усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;

– письмовий експрес-контроль (летючка) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять;

– тестовий контроль – як правило, проводиться після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу модуля;

– комбінована форма контролю – поєднання під час проведення навчальних занять усного опитування та експрес-контролю, або експрес-контролю з тестовим контролем з метою максимального охоплення кількості залучених до контролю здобувачів вищої освіти і більш якісної перевірки рівня засвоєння ними знань.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання (тестування або співбесіда). Під час вивчення освітнього компонента «Природоохоронні технології» проводиться один модульний контроль.

Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума поточних оцінок (балів) за вивченим модулем. Оцінювання модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була як за обов'язкові види робіт (відповіді на семінарах) так і за допоміжні завдання (активність та успішність здобувачів вищої освіти під час проведення семінарів, відпрацювання доповідей, презентацій, тез, відпрацювання практичних розрахунків, тощо).

Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами отриманої оцінки у балах за модульний контроль та відповідь на іспиті (у балах).

Підсумковий контроль проводиться у формі: іспит

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять	
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	5	2	10
	семінарські заняття	5	4	20
	практичні заняття	4	6	24
	за результатами	1	10	10

	виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)			
Разом за модуль 1				64
Разом за поточний контроль				64
II. Індивідуальні завдання				11
III. Підсумковий контроль (іспит)				25
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекції.

2 бали – здобувач вищої освіти знаходиться на занятті, веде конспект лекції та активно приймає участь в обговоренні проблемних питань лекції.

1 бал – здобувач вищої освіти знаходиться на занятті, веде конспект лекції, але не приймає (практично не приймає) участі в обговоренні проблемних питань лекції.

1 бал – здобувач вищої освіти не був присутній на занятті, але пізніше представив відпрацьований конспект лекції.

0 балів – здобувач вищої освіти не був присутній на занятті та не представив відпрацьований конспект лекції.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті.

4 бали – здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується у конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, виконав індивідуальне заняття без суттєвих зауважень;

2-3 бали – здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми, виконав індивідуальне заняття без суттєвих зауважень, під час відповідей на питання помиляється, на занятті недостатньо (2), або достатньо (3) активний;

1 бал – здобувач вищої освіти поверхнево володіє навчальним матеріалом і не може окреслити основні аспекти визначеної теми, виконав індивідуальне заняття з суттєвими зауваженнями, на занятті не активний;

0 балів – здобувач вищої освіти на занятті не був присутнім, не виконав індивідуальне заняття, не представив його у позааудиторний період.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті.

6 балів – здобувач вищої освіти впевнено відповідає на питання контролю та вірно виконав розрахункове (методичне) завдання;

4-5 балів – здобувач вищої освіти недостатньо впевнено відповідає на питання контролю, частково не вірно виконав розрахункове (методичне) завдання;

1-3 бали – здобувач вищої освіти не впевнено відповідає на питання кон-

тролю, має суттєві помилки під час виконання розрахункового (методичного) завдання;

0 балів – здобувач вищої освіти не був присутнім на занятті, не виконав розрахункового (методичного) завдання та не відпрацював його у позааудиторний період.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт

9-10 балів – вірні та впевнені відповіді на 90 % та більше запропонованих питань;

7-8 балів – вірні відповіді на 70 – 89 % запропонованих питань;

5-6 балів – вірні відповіді на 50 – 69 % запропонованих питань;

0-4 бали – вірні відповіді менше ніж на 50 % запропонованих питань.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Критерії оцінювання презентацій та доповідей (оцінюється від 0 до 11 балів):

10-11 балів – доповідь аргументована, проілюстрована якісно оформленими наочними матеріалами, свідчить про наявність власної думки здобувача вищої освіти, є логічною і повною;

7-9 балів – доповідь насичена інформацією, що відображає відповідні результати проведеного аналізу тематики доповіді;

4-6 балів – доповідь побудована на фактах, що відображають відповідні результати проведеного аналізу тематики доповіді, мають місце незначні недоліки в оформленні презентації;

3-4 бали – доповідь переважно прочитана за текстом, здобувач вищої освіти не володіє окремими питаннями тематики доповіді, мають місце суттєві недоліки у виконанні та оформленні презентації;

0-2 бали – доповідь прочитана за текстом, презентація та доповідь не відображають зміст теми доповіді, не відповідає вимогам щодо обсягу та оформлення.

Підсумковий контроль.

23-25 балів – здобувач вищої освіти впевнено відповів на питання білету та на додаткові питання.

17-22 бали – здобувач вищої освіти впевнено відповів на питання білету, але недостатньо чітко відповів на додаткові питання.

13-16 балів – здобувач вищої освіти у цілому впевнено відповів на питання білету та додаткові питання, але потребував додаткових уточнень.

9-12 балів – здобувач вищої освіти у цілому знає навчальний матеріал питань білету, але відповідає не впевнено, недостатньо якісно та повно, потребує додаткових питань, на які теж відповідає слабо.

5-8 балів – здобувач вищої освіти достатньо поверхнево знає матеріал питань, потребує додаткових уточнюючих питань, на які не має відповідей.

0-4 бали – здобувач вищої освіти не володіє матеріалом питань білету та не відповідає на додаткові запитання.

Перелік питань для підготовки до іспиту

1. Сутність безвідходної технології.
2. Сутність маловідходних технологій.
3. В чому сутність коефіцієнта комплексності безвідходності?
4. Сутність застосування принципу системності втілення безвідходних технологій.
5. Сутність застосування принципу комплексного використання ресурсів.
6. Сутність застосування принципу циклічності матеріальних потоків.
7. Сутність застосування принципу обмеження впливу на навколишнє середовище.
8. Сутність застосування принципу раціональної організації виробництва.
9. В чому полягає основне питання економіки природокористування?
10. В чому полягає аналіз економіки природокористування?
11. Надати визначення поняття «економічний оптимум забруднення навколишнього середовища»
12. Сутність екстенсивної стратегії природокористування.
13. Сутність економічної стратегії природокористування.
14. Сутність глобальної стратегії природокористування.
15. Показники ВВП для природоохоронних технологій.
16. В чому полягає ефективність втілення природоохоронних технологій?
17. В чому полягає ефективність природоохоронного проекту?
18. В чому полягає ефект втілення природоохоронного проекту?
19. Типові природоохоронні заходи.
20. Які природоохоронні програми як правило фінансуються з бюджету?
21. Що вважається досягнутим економічним результатом (ефектом) втілення природоохоронних заходів?
22. Що вважається економічним результатом успішного втілення природоохоронних заходів?
23. Що вважається досягнутим екологічним рівнем втілених природоохоронних заходів?
24. Перерахувати основні принципи управління у галузі охорони навколишнього середовища.
25. В чому полягає принцип законності при здійсненні державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища?
26. В чому полягає принцип поєднання комплексного та диференційованого підходів в управлінні охороною навколишнього природного середовища?
27. В чому полягає принцип поєднання державного управління із са-

моврядним і громадським управлінням у галузі охорони навколишнього природного середовища?

28. В чому полягає принцип басейнового управління?
29. В чому полягає принцип програмно-цільового забезпечення розробки та реалізації заходів галузі охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів?
30. Перерахувати принципи охорони довкілля та екологічно безпечної діяльності людини.
31. Що включають функції попереднього управління?
32. Що включають функції оперативного управління?
33. Що включають функції завершального управління?
34. Які існують групи функцій управління в сфері охорони навколишнього природного середовища?
35. Класифікація функцій екологічного управління за поділом органів управління.
36. Які існують загальні функції екологічного управління?
37. В чому полягає функція прогнозування?
38. В чому полягає функція планування?
39. Які є спеціальні функції екологічного управління?
40. Методи управління природоохоронною діяльністю, визначення.
41. Перерахувати групи методів управління природоохоронною діяльністю
42. Сутність адміністративних методів природоохоронної діяльності.
43. Сутність економічних методів управління природоохоронною діяльністю.
44. Сутність ринкового методу управління природоохоронною діяльністю.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять за освітнім компонентом (здобувачі вищої освіти, які суттєво запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять, проведення розрахунків за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання доповідей, тез доповідей та презентацій, які є елементом допуску до здавання іспиту.

3. Під час заняття мобільними телефонами дозволяється користуватися виключно з дозволу керівника заняття.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача та вести власний облік цих балів.

5. Під час виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються тези, доповіді та презентації, які виконані виключно за встановленими вказівками щодо виконання даного виду звітності.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Освітньо-професійна програма «Екологічна безпека» за спеціальністю 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки», рівень вищої освіти другий, освітній ступінь – магістр.

https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/101_EB_mag23.pdf

2. Артем'єв С.Р., Рибалова О.В., Малько О.Д., Цимбал О.Д. Дворівнева математична модель прогнозування ризику аварії на потенційно-небезпечному об'єкті. Збірник наукових праць ХУПС, №1 (59). – 2019. (с. 98-103).

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10069>

3. Забезпечення екологічної безпеки: підручник / М.В. Сарапіна, В.А. Андронов, С.Р. Артем'єв, О.В. Бригада, О.В. Рибалова. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 246 с.

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10610>

4. Артем'єв С.Р. Щодо питань моніторингу стану навколишнього середовища під час ліквідації наслідків забруднень. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXVII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2020, 21-23.10.20 р.: у 5 ч. Ч. V. / за ред. проф. Сокола Є.І. – Х: НТУ «ХП». – 274 с. (с. 30).

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10906>

5. Артем'єв С.Р. Екологічні аспекти навчання у закладах вищої освіти з специфічними умовами навчання. Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки : збірник тез доповідей Міжнародної науково - практичної конференції молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти, м. Рівне, 21-22 травня 2020 року : у 2 ч. Ч 2. Рівне : НУВГП, 2020. 498 с. (с. 353-356).

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11183>

6. Артем'єв С.Р. Вплив лісових пожеж на стан навколишнього природного середовища. Журнал «Пожежна та техногенна безпека», №1-2021 р. с. 10-12.

7. Артем'єв С.Р. Вплив «не смертельних» технологій на екосистеми. Problems of Emergency Situations: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: НУЦЗ України, 2021. – 382 с. (с. 242).

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/13012>

8. Артем'єв С.Р. Вдосконалення технологічної схеми очищення стічних вод під час функціонування ТОВ «Кропивницький м'ясокомбінат». Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків: НУЦЗУ, 2021. 440 с. Українською та англійською (с. 327).

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/13015>

9. Екологія надзвичайних ситуацій. Курс лекцій. Частина 1. Видання друге виправлене та доповнене. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за освітньо-професійною про-

грамою «Екологічна безпека» / С.Р. Артем'єв, В.А. Андронов, А.І. Андронов та ін.; НУЦЗУ, Харків: ТОВ «В СПРАВІ». 2021. – 148 с.

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/12718>

10. Екологія надзвичайних ситуацій: курс лекцій. Частина II. Екологічна безпека. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Екологічна безпека» / В.А. Андронов, О.В. Бригада, С.Р. Артем'єв, Є.О. Михайлова. – НУЦЗУ, 2023. – 217 с.

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/18031>

11 . Екологічні аспекти промислової безпеки: курс лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Охорона праці» / С.Р. Артем'єв. – НУЦЗУ, 2023. – 156 с.

<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/17391>

Розробник:

Завідувач кафедри охорони праці

та техногенно-екологічної безпеки

к.т.н., доцент

Сергій АРТЕМ'ЄВ

✓ /